

CZU 342.4:351.74

RESPECTAREA PRINCIPIULUI LEGALITĂȚII ÎN PROCESUL ACTIVITĂȚII POLIȚIENEȘTI – CONDIȚIE DE BAZĂ A APLICĂRII JUSTE A CONSTRÂNGERII STATALE

Victor GUȚULEAC,

doctor în drept, profesor universitar,
Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată

Tatiana ICHIM,

studenta grupei 19.C.3.2,
Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată

REZUMAT

Principiul legalității reprezintă unul dintre principiile fundamentale ale oricărui stat de drept, ce rezultă din prevederile Constituției. Conform acestui principiu, toate autoritățile publice, funcționarii publici și alte persoane antrenate în sectorul public, cetățenii și asociațiile lor sunt obligați să respecte Constituția Republicii Moldova și legile adoptate în conformitate cu Constituția. În articolul dat ne propunem să studiem importanța principiul legalității în procesul activității polițienești și menirea acestuia în aplicarea constrângerii statale. Am analizat conceptul și fenomenul legalității, urmărind scopul de a contura accepțiunea contemporană a legalității ca principiu fundamental a activității polițienești. Pe baza studiului efectuat am formulat concluzii ce țin de îmbunătățirea mecanismelor realizării a principiului legalității în activitatea polițienească.

Cuvinte cheie: legalitatea, activitatea polițienească, organele polițienești, Constituția, legea, constrângerea statală.

RESPECT FOR THE PRINCIPLE OF LEGALITY IN THE PROCESS OF POLICING – A BASIC CONDITION FOR FAIR ENFORCEMENT OF STATE COERCION

Victor GUȚULEAC,

University Professor, Doctor of Law,
Institute of Criminal Sciences and Applied Criminology,

Tatiana ICHIM,

student of group 19.C.3.2,
Institute of Criminal Sciences and Applied Criminology

SUMMARY

The principle of legality is one of the fundamental principles of any rule of law, this follows from the provisions of the Constitution. According to this principle, all public authorities, civil servants and other persons engaged in the public sector, citizens and their associations are obliged to respect the Constitution of the Republic of Moldova and the laws adopted in accordance with the Constitution. In this article we intend to study the importance of the principle of legality in the process of police activity, and its role in the implementation of state coercion. We have analysed the concept and phenomenon of legality, with the aim of outlining the contemporary acceptance of legality as a fundamental principle of police activity. On the basis of the study, we have formulated conclusions on improving the mechanisms for implementing the principle of legality in police work.

Key words: legality, police activity, police bodies, Constitution, law, state coercion.

Problema prezentei investigații este determinată de schimbările socio-economice și politice, precum și reformele în sectorul organelor statale, care au avut loc în țară, determină necesitatea obiectivă de a reconcepe principiile organizării și activității organelor statale, în primul rând, a subiecților

activității polițienești. În opinia noastră, de asemenea există o nevoie obiectivă de a revizui materialul teoretic cu scopul de a-l adapta și utiliza în cercetarea științifică, precum și în activitățile de aplicare a legii.

Actualitatea temei cercetate. Ținând cont de faptul că subdiviziunile sistemului Ministerului

Afacerilor Interne după limita de efectiv sunt cele mai numeroase și faptul că ele îndeplinesc un volum mare al activității polițienești, respectarea legalității devine principiul de bază al subiecților acestor activități. Totodată, constatăm că la acest capitol rămân multe rezerve.

După cum arată datele statistice și cercetările cu privire la activitatea organelor abilitate de a supraveghea respectarea prevederilor legale, în ultimii ani, au crescut cazurile de încălcare a normelor de drept și, în special, a disciplinei de serviciu, ceea ce provoacă un răspuns negativ rezonabil în societate, subminează autoritatea organelor executive a statului, inclusiv celor polițienești și reduce prestigiul acestora.

Conform *Raportului privind activitatea polițienească* [19], pe parcursul perioadei a 9 luni ale anului 2021, au fost înregistrate 38 cazuri pe efectiv care cad sub incidența articolelor din Codul Penal al Republicii Moldova privind actele de corupție și conexe corupției. Pentru comportamentul necorespunzător al polițiștilor în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu și relația cu cetățenii, au fost aplicate sancțiuni disciplinare față de 158 angajați ai poliției, în timp ce pe parcursul întregului an 2018 numărul angajaților sancționați constituia 151. În aceeași perioadă, în privința a 105 de angajați ai poliției au fost pornite 72 cauze penale.

În cadrul Inspectoratului General de Carabinieri pe parcursul a 12 luni ale anului 2020, pentru diferite abateri disciplinare, încălcări și neajunsuri identificate au fost inițiate 331 anchete de serviciu [20].

Există multe motive pentru apariția unor procese și fenomene negative în domeniul activității polițienești. Unul dintre motive este gestionarea și organizarea ineficientă a activității acestora. În ultimii zece ani au existat omisiuni grave în managementul resurselor umane, nu a existat suficient suport financiar, material și tehnic pentru activitățile oficiale ale angajaților. În plus, aspirațiile persistente ilegale și corupte ale angajaților individuali, inclusiv ale celor care dețin funcții de conducere, au contribuit la încălcări sistematice ale legii.

În scopul combaterii încălcărilor prevederilor legale și disciplinei de serviciu, Constituția Republicii Moldova [7] consacră o serie de principii fundamentale care sunt temelia sistemului juridic al statului, inclusiv **principiul legalității**. O relevanță deosebită, principiul legalității are în sistemul subiecților activității cu caracter polițienesc.

În acest context, au fost adoptate un șir de legi a fiecărui organ polițienesc care la fel reglementează principiile activității privind respectarea prevederilor legale. *Art. 4 alin. (1) a Legii cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului* [15] prevede:

„Activitatea Poliției se desfășoară exclusiv în baza și pentru executarea legii, în interesul persoanei, al comunității și în sprijinul instituțiilor statului, pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale și demnității umane, prevăzute în Declarația universală a drepturilor omului, în Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, în Codul european de etică al poliției și în alte acte internaționale, în conformitate cu principiile legalității, respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, imparțialității și nediscriminării, controlului ierarhic permanent, răspunderii personale și profesionalismului, transparenței, respectării secretului de stat și al altor informații oficiale cu accesibilitate limitată”.

Considerăm că **principiul legalității** i-a naștere din Legea supremă a Republicii Moldova și este înrudit cu principiul fundamental **„prezumția nevinovăției”** care determină că:

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale” [7, art. 21].

Anume acest element fundamental al principiului legalității, această idee este legea de bază pe care se întemeiază definirea legală a principiului legalității în legea penală [4, art. 3], în legea procesual penală [5, art. 7-8], legea contravențională [6, art. 5] și alte acte legislative [16; 17; 18].

Scopul și sarcinile cercetării rezidă în conturarea accepțiunii contemporane a legalității ca principiu fundamental al activității polițienești și argumentarea menirii acestuia în aplicare a constrângerii statale. Autorii consideră că atingerea scopului formulat poate fi asigurată prin realizarea următoarelor **sarcini**: *studierea și conștientizarea prevederilor doctrinei juridice în ceea ce privește definirea principiului legalității; determinarea poziției legislatorului național la acest capitol în actele juridice ce reglementează activitatea polițienească; analiza stării de fapt privind respectarea principiului legalității în activitatea poliției.*

Metodele aplicate și materialele folosite. Ca principală metodă de cercetare a fost folosită metoda logică (analiză și sinteză). Materialul empiric utilizat provine din lucrări științifice, date oficiale, inclusiv statistice, legislația Republicii Moldova, studiu documentar, dar și din alte surse.

Rezultatele obținute și dezbateri. Legalitatea este principiul fundamental al funcționării statului de drept, care are menirea să asigure protecția drepturilor și libertăților cetățenilor, asociațiilor, organizațiilor, precum și intereselor statului. Aceasta înseamnă o

reglementare strictă și detaliată a activității organelor statale, precum și respectarea și executarea legilor și actelor de către cetățenii și persoane juridice. În statul în care activitatea organelor statale se bazează pe principiul legalității, există o determinare a acestuia de a asigura drepturile și libertățile omului, egalitatea tuturor în fața legii. Legea, stabilind drepturile și obligațiile subiecților, reglementează comportamentul persoanelor în societate, garantează punerea în aplicare a drepturilor și libertăților acestora.

Potrivit doctrinei, principiul fundamental, care își găsește o aplicare activă și oportună în activitatea organelor polițienești este principiul legalității [13, p. 43]. În baza principiului legalității, activitatea organelor polițienești trebuie să se întemeieze pe lege. Potrivit teoreticienilor din domeniul juridic, este dificil să se supraestimeze rolul legalității și disciplinei în activitățile organelor polițienești, deoarece fără respectarea legalității, statul nu va putea garanta drepturile și libertățile cetățenilor și să câștige sprijinul și încrederea.

Principiul legalității constituie un principiu fundamental al statului și dreptului și constă în obligativitatea tuturor organelor statului, partidelor și organizațiilor politice, economice și sociale, a tuturor persoanelor fizice și juridice de a respecta și aduce la îndeplinire întocmai prevederile legale.

În același timp, legalitatea presupune apărarea de către stat, prin organele sale abilitate, a drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice [13, p. 42].

Nu se poate vorbi de un stat de drept fără o întronare fermă a principiului legalității și ordinii publice. Ca expresie a ordinii și libertăților sociale, ca emanație a puterii instituită de popor – legea stabilește norme permissive și prohibitive în toate domeniile vieții sociale [14, p. 49].

Nimeni și niciodată nu va putea invoca o anumită procedură situată în afara prevederilor legale, sub pretextul necesității punerii în aplicare a unei norme juridice, cu excepția situațiilor expres prevăzute tot de către lege.

Atâta timp cât legea, ca normă cu caracter obligatoriu este apărută și aplicată întocmai de către stat, prin organele sale, democrația constituțională este asigurată. Totodată, legalitatea presupune ca organele abilitate ale statului, în activitatea lor de punere în aplicare a prevederilor legale, trebuie să acționeze numai în conformitate cu spiritul acestora.

În conformitate cu acest principiu, întreaga activitate polițienească trebuie să se desfășoare potrivit legii și în vederea aplicării întocmai a acesteia, respectarea legii și a celorlalte acte normative fiind o cerință esențială, care decurge din organizarea democratică a statului.

Polițistul este investit cu exercițiul autorității publice, pe timpul și în legătură cu îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, în limitele competențelor stabilite de lege, însă autoritatea funcției nu o poate exercita în mod arbitrar și în interes personal [15, art. 6, art. 31].

Activitatea polițienească implică o mare responsabilitate. Recunoașterea dreptului de apreciere pentru organele polițienești, are ca scop valorificarea competenței profesionale a acestora și, implicit, aplicarea legii în raport de situațiile și condițiile concrete. Acest drept de apreciere nu este însă nelimitat, deoarece polițistul nu poate decide în contradicție cu prevederile legii. Orice act polițienesc este supus la minimum două condiții impuse de normele juridice și anume [22, p. 49]: *condiția referitoare la autoritatea polițienească competentă să-l emită; condiția referitoare la scopul ce trebuie realizat și care este în mod necesar interesul public, al comunității.*

În statul de drept nu trebuie să existe acte polițienești în întregime discreționare, scăpate de sub orice control jurisdicțional.

Principiul legalității este strâns legat de apărarea drepturilor omului. În actuala societate, democrația și legalitatea sunt fețele aceleiași medalii. Nu poate exista democrație în afara legalității, dar nici legalitate fără democrație. Sunt însă mulți indivizi care înțeleg în mod greșit libertățile democratice, acceptând ideea că pot face ce vor, chiar să încalce legea, iar atunci când poliția intervine, aplicând prevederile legii, invocă încălcarea drepturilor omului blamând acțiunile polițiștilor. Democrația, puterea poporului nu se poate exercita într-un cadru haotic, anarhic, ea trebuie să respecte normele legale de comportament statornicite în societate.

Cel care încalcă legea trebuie să înțeleagă că răspunde în fața legii și nu a polițistului [13, p. 43].

Acest principiu care guvernează întreaga activitate polițienească presupune, de asemenea, cunoașterea temeinică, interpretarea judicioasă și aplicarea întocmai de către toți polițiștii a tuturor legilor și actelor normative, ce le stabilesc atribuții și drepturi, un autocontrol permanent în acțiunea de aplicare a acestora, promovarea consecventă a cultului legii, adevărului și dreptății.

Ce trebuie înțeles sub termenul legalitate? În literatura juridică, există diferite interpretări ale conceptului de „legalitate”.

Tradițional, legalitatea se exprimă prin o conduită conformă cu Constituția și legile adoptate în conformitate cu Constituția, dar și cu actele și faptele bazate pe acestea, ce generează drepturi și obligații juridice.

Etimologic, termenul legalitate provine de la cuvântul francez *légalité* și, potrivit Dicționarului Explicativ Ilustrat al Limbii Române [10, p. 1032], desemnează: 1) *caracter a ceea ce este legal, a ceea ce este în conformitate cu legea*; 2) *principiu potrivit căruia orice persoană fizică sau juridică este obligată să respecte legea*; 3) *situație conformă legii*; 4) *ordine legală care asigură viața și activitatea unei societăți, a unui stat*.

Prof. univ. Gh. Costachi susține: „noțiunea de *legalitate* presupune calitatea de a fi în conformitate cu legea” [8, p. 139]. Suntem de acord cu domnul profesor, dar considerăm că conceptul legalității are un conținut cu mult mai complex, multiaspectual, ce depășește semnificativ limitele conceptuale tradiționale ale acestei categorii.

Astfel, doctorul habilitat în drept D. Baltag [1, p. 273–274], înțelege prin legalitate respectarea întocmai a Constituției, a legilor, a celorlalte acte normative și a actelor juridice concrete emise în baza lor, respectarea drepturilor și libertăților cetățenești de către organele statului, de organismele sociale în general, precum și de către cetățeni. Deci, pe lângă respectarea normelor de drept aceasta legalitatea presupune și respectarea sau apărarea de către stat a drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice, prin intermediul organelor sale abilitate în acest sens.

Întreaga activitate a organelor statului, inclusiv a organelor polițienești, trebuie să se desfășoare în condițiile, limitele și formele cerute de prevederile actelor normative, în așa fel încât să se facă uz de lege în toate situațiile când este necesar și în același timp să nu se facă abuz în aplicarea legii, aceasta fiind o cerință esențială ce decurge din organizarea democratică a statului.

Organele de activitate polițienească sunt chemate să apere, pe baza respectării stricte a legilor, viața, sănătatea și libertățile cetățenilor, interesele societății și ale statului.

Legalitatea presupune obligativitatea subiecților activității polițienești de a respecta prevederile actelor normative, atât în conduita pe care o manifestă în timpul îndeplinirii atribuțiilor sale specifice, în legătură cu exercițiul funcției, cât și în afara orelor de serviciu, având calitatea de simpli cetățeni. Ca un om al legii, colaboratorului organelor polițienești nu i se permite nici cea mai neînsemnată încălcare a prevederilor actelor normative, nici un fel de acțiuni arbitrare sau compromisuri, în aplicarea prevederilor acestora.

Respectarea acestui principiu în activitatea organelor polițienești se impune sub două laturi principale:

– de a veghea la aplicarea întocmai a legii și a interveni, făcând uz de prevederile ei, când aceasta

a fost încălcată, indiferent de persoana și poziția ei socială, de a depune toate diligențele pentru ca cei vinovați să fie descoperiți și trași la răspundere;

– de a nu face abuz de calitatea ce o au, de a nu denatura și exagera în aplicarea prevederilor legii [2].

În procesul desfășurării activității cu caracter polițienesc toți subiecții acestei activități, în special, în domeniul asigurării securității publice și menținerii ordinii publice utilizează diverse metode de influență asupra celor administrați, principalele fiind **metodele de convingere și metodele de constrângere** [12, p. 331–344].

Indiferent de caracterul activității polițienești, metoda de constrângere trebuie să fie precedată de metoda de convingere și trebuie folosită numai în cazul în care sunt epuizate măsurile de convingere.

Astfel, convingerea membrilor societății în scopul respectării conștiinței, benevole și ferme a Constituției și a altor legi, a drepturilor, onoarei, demnității cetățenilor, regulilor de trai în comun care s-au constituit într-o anumită societate este o metodă de bază a subiecților activității cu caracter polițienesc. Cu toate acestea, atât timp cât se vor comite fapte ilicite, inclusiv infracțiuni, statul este obligat să-i constrângă pentru încălcarea ordinii de drept pe unii cetățeni, care în așa fel pun în pericol viața și liniștea altor membri ai societății [21, p. 84].

Pentru atingerea scopului evidențiat anterior, organele de stat aplică un șir de măsuri de influență asupra conștiinței oamenilor, astfel creând la ei stimulenți pentru determinarea de către ei a caracterului propriei conduite, pe când constrângerea îl obligă pe cetățean să se opună ordinii de drept stabilite, să-și schimbe comportamentul în direcția convenabilă societății, indiferent de dorințele și intențiile proprii. În acest context, constrângerea poate fi legată de restricția anumitor drepturi și interese ale persoanelor ce au comis fapte antisociale cât și a altor cetățeni în scopul prevenirii contravențiilor și crimelor, asigurării securității sociale.

Caracterul specific al mijloacelor și măsurilor concrete de influență folosite în procesul regulării comportamentului oamenilor oferă o determinare calitativă metodei de convingere. Datorită acestui fapt, apare posibilitatea de a deosebi metoda convingerii de metoda constrângerii, prin urmare, de a lua în considerație particularitățile lor și de a le folosi mai eficient și calitativ.

Realizând sarcinile de ocrotire a ordinii publice și asigurare a ordinii de drept, subiecții activității polițienești aplică cele mai progresiste și mai umane metode. Influența asupra societății prin convingere este principiul fundamental în activitatea tuturor subiecților. Totodată, convingerea presupune influența asupra

conștiinței și voinței omului, în special, cu mijloacele de ordin ideologic. Deși influența convingerii poartă un caracter ideologic și moral, aceasta nu înseamnă că convingerea se reduce numai la cuvânt, la propaganda de drept etc. Este necesar de a delimita convingerea prin cuvinte goale de incapacitatea organizatorică ce se dă drept convingere. De aceea, în sistemul de măsuri de convingere sunt incluse justificat diverse măsuri cu caracter organizatoric și de încurajare.

Convingerea, în sens vast, este o totalitate de acțiuni consecutive, care fac pe cineva să adopte o părere, să recunoască ceva ca adevărat pe bază de dovezi și argumente [13, p. 211; 11, p. 79].

Potrivit unei alte opinii [21, p. 85], **convingerea ca metodă a activității administrative a poliției, de ocrotire a ordinii publice, a luptei directe cu criminalitatea, reprezintă un complex de acțiuni și măsuri cu caracter educativ, explicativ și de încurajare, menite să influențeze asupra conștiinței și purtării oamenilor în interesul ridicării nivelului de conștiință socială și disciplină a membrilor societății, a respectării conștiinței de către toți cetățenii a normelor de trai în comun.**

În pofida faptului, că divizarea pur exterioară (stilistică) a definițiilor menționate și a altora, conținutul de bază al lor este unul – **influența administratorului asupra conștiinței celui administrat fără de a aplica măsuri de constrângere statală.**

Constrângerea administrativă constă în faptul că organul corespunzător al administrării de stat sau persoana cu funcție de răspundere (subiectul administrării), conducându-se de împuternicirile sale, obligă cetățeanul să în-făptuiască sau să înceteze unele acțiuni cu posibilitatea aplicării măsurilor de constrângere administrativă [23, p. 176].

Bazându-ne pe rezultatele analizei diverselor opinii cu privire la definiția și conținutul juridic al constrângerii administrative, putem concluziona că ea se deosebește de alte forme ale constrângerii juridice prin **semnele (trăsăturile) ei caracteristice**, și anume:

- aplicarea *extrajudiciară*;
- aplicarea măsurilor de constrângere de către conducerea unui organ de administrare poate avea loc și față de o *terță persoană*, adică față de persoanele care nu se găsesc cu el în relații de serviciu;
- măsurile de constrângere *pot fi aplicate doar de acele organe de conducere care au împuterniciri ale reprezentanților puterii administrative*, înfăptuind funcții de control și supraveghere cu dreptul de a le cere respectarea ordinii de drept și aplicându-le măsuri administrative de constrângere;
- numai în caz de *încălcare a regulilor general obligatorii de conduită*, organele de conducere pot aplica măsuri de constrângere;

– măsurile de constrângere administrativă *pot fi aplicate nu numai în scopul prevenirii și curmării contravențiilor și a infracțiunilor, dar și pentru asigurarea securității publice, precum și în alte scopuri* [24, p. 210];

– constrângerea administrativă, și, în special cea contravențională [6, art. 432-439], se realizează prin formele procesuale mai simple decât constrângerea judiciară, fapt ce asigură operativitatea măsurilor ei, menținerea ordinii de drept și asigurarea securității publice;

– *caracterul specific al constrângerii administrative se manifestă și prin faptul că ele cuprind și constrângerea fizică* [13, p. 215].

Orice formă a constrângerii statale, inclusiv constrângerea administrativă (contravențională), este o armă puternică în mâinile subiectului administrării, deoarece ea limitează într-un fel sau altul libertatea celor față de care se aplică, atinge substanțial drepturile și interesele lor. De aceea ea poate fi aplicată doar acolo și atunci când este cu adevărat necesară [25, p. 6].

Din acest punct de vedere, e important a sublinia faptul că constrângerea aplicată de către organele abilitate cu acest drept, trebuie să fie legitimă. Acestea sunt obligați de a utiliza în interesul societății măsurile de constrângere prevăzute de lege, conform unei anumite proceduri, în cazurile în care reprimarea comportamentelor deviate este imposibilă prin alte metode. Legislația națională și internațională stabilește competența organelor de stat de a aplica constrângerea, determină conținutul și limitele acesteia, temeiurile și ordinea de realizare.

Aplicarea unei constrângeri nejustificate și inechitabile se materializează, prin esență, ca acte de violență, și este o încălcare gravă a principiului legalității, și o încălcare a drepturilor omului.

Din perspectiva celor enunțate, se poate afirma că constrângerea poate fi legală și ilegală. Ultima poate degenera în despotismul organelor de stat, fapt ce pune individul într-o stare neprotejată. O asemenea constrângere are loc în statele cu regimuri politice nedemocratice. Legală este recunoscută a fi constrângerea ale cărei formă și măsură sunt stabilite strict și concret de normele juridice și care se aplică potrivit normelor procesuale sub formă de măsuri concrete. Este important în acest sens faptul că legalitatea, temeinicia și justetea constrângerii juridice legale poate fi supusă controlului și poate fi contestată în instanța de judecată [3, p. 111-113].

Gradul de legalitate al constrângerii este determinat de măsura în care:

- aceasta corespunde principiilor fundamentale ale sistemului de drept;

- este unică și generală pentru întreg teritoriul statului;
- sunt reglementate normativ conținutul, limitele și condițiile de aplicare;
- acționează prin intermediul mecanismului de drepturi și obligații reciproce ale subiectului ce aplică constrângerea și a celui care o suportă;
- dispune de forme procesuale dezvoltate [26, p. 334].

Deci, legalitatea este fundamentul măsurilor de constrângere. În virtutea acestei exigențe, principiul semnifică faptul că organele polițienești în procesul aplicării măsurilor de constrângere, sunt obligați de a acționa în sensul efectiv al respectării legii. Este vorba de un aspect al principiului legalității care n-a fost pus în lumină decât de puțină vreme. Ea semnifică un element pozitiv în sensul că subiecții activității polițienești nu sunt doar ținuți să nu depășească limitele competenței, ci sunt obligați să acționeze pentru executarea legii și chiar pentru restabilirea legalității, atunci când și acolo unde ea este încălcată.

Concluzii. În concluzie, vom nota că pentru a îmbunătății, din punct de vedere conceptual, principiul legalității, ar trebui întreprinse demersurile teoretice necesare, dar și de ordin normativ, menite a asigura, pe de o parte, eficiența activității organelor polițienești, printr-un raport echilibrat al prerogativelor de care dispun acestea, iar pe de altă parte, instituirea unor forme moderne și eficiente, prin intermediul cărora să se limiteze tendința de exces a puterilor angajaților, restrângînd-o astfel la sfera „legalității”.

Din acest punct de vedere, una dintre cele mai relevante probleme care merită, în opinia noastră, o deosebită atenție este legalitatea aplicării măsurilor de constrângere, în direcția studierii și îmbunătățirii mecanismelor de realizare a acesteia.

În acest scop, considerăm necesară determinarea doctrinară pe cât se poate de amplă și optimă definirea noțiunii „legalității” a constrângerii și a constrângerii ca metode de administrare în domeniul asigurării ordinii de drept, garanției drepturilor și libertăților persoanei și venim cu următoarele variante:

1. În viziunea noastră, **convingerea prezintă o influență psihopedagogică a subiectului administrării asupra conștiinței celor administrați în limitele stipulate de normele juridice și cele morale, în scopul conformării regulilor stabilite de conduită, executării calitative și la timp a sarcinilor și funcțiilor în domeniul asigurării ordinii de drept, a drepturilor și libertăților persoanei.**;

2. Constrângerea se aplică, de asemenea, în scopul corectării și reeducării celor care încălcă ordinea de drept și al prvenirii altor încălcări sau a repetării lor (de exemplu, tratarea forțată a alcoolicii cronici, a narcomanilor și a

toxicomanilor, supravegherea administrativă a diferitor categorii de persoane aflate în evidența organelor de poliție sau a organelor ocrotirii sănătății).

Deci, prin **constrângere administrativă înțelegem un ansamblu de măsuri pe care subiecții activității polițienești le pot lua direct pentru a asigura executarea dispozițiilor legale în cazul în care acestea nu sunt executate de bună voie, precum și pentru a preveni producerea unor fapte care ar periclita ordinea publică și securitatea publică, drepturile și interesele statului sau ale cetățenilor.**

3. **Constrângerea ca metodă a activității privind asigurarea ordinii de drept** se aplică de către subiecții activității polițienești împuterniciți, în modul stabilit de lege, ca reacție la apariția raportului juridic de conflict, adică atentarea la valorile sociale, protejate de norma juridică materială.

Potrivit științei administrării, **constrângerea ca metodă de administrare nu este oportună de a fi aplicată dacă nu sunt epuizate posibilitățile convingerii.**

Legalitatea aplicării măsurilor de constrângere se află în dependență directă de respectarea strictă a regulilor stabilite prin lege privind aplicarea acestei metode de administrare, și anume:

- constatarea și documentarea temeiului juridic de aplicare a măsurii concrete de constrângere;
- aplicarea acestei măsuri doar de către subiectul activității polițienești, dotat cu dreptul de a aplica măsura determinată de constrângere;
- respectarea condițiilor care însăși precedează aplicarea nemijlocită a măsurii de constrângere;
- excluderea faptelor depășirii limitelor de aplicare a măsurii de constrângere.

Doar respectarea integrală a condițiilor nominalizate va contribui la asigurarea legalității în procesul aplicării măsurilor de constrângere.

Referințe bibliografice:

1. Baltag D. *Teoria generală a dreptului și statului: curs introductiv*. Cimișlia: Editura „TIPCIM”, 1996
2. Carp S. *Principiile fundamentale de activitate a poliției în condițiile manifestațiilor publice cu caracter de masă*. În: Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova, ediția a XI-a, nr. 2.
3. Chetruș U., Costachi Gh. *Constrângerea – metodă importantă de conducere statală*. În: Revista națională de drept, nr. 7-8/2010.
4. *Codul penal al Republicii Moldova* nr. 985-XV din 18.04.2002, art. 3. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 128-129/1012 din 13.09.2002.
5. *Codul de procedură penală al Republicii Moldova* nr. 122 din 14.03.2003, art. 7-8. În: Monitorul Oficial nr. 248-251/699 din 05.11.2013.

6. *Codul contravențional al Republicii Moldova*, adoptat prin Legea nr. 218-XVI din 24.10.2008, art. 5. În: Monitorul Oficial nr. 3-6/15 din 16.01.2009.
7. *Constituția Republicii Moldova* nr. 1 din 29-07-1994. În: Monitorul Oficial nr. 78/140 din 29.03.2016, modificat prin Legea nr. 120 din 23.09.21, publicată în MO nr. 238/274 din 01.10.21; în vigoare de la 01.04.22.
8. Costachi Gh. *Spre o statalitate democratică și de drept*. Chișinău: ÎS FEP „Tipografia Centrală”, 2007.
9. Costachi Gh. *Direcții prioritare ale edificării statului de drept în Republica Moldova*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2009.
10. *Dicționar Explicativ Ilustrat al Limbii Române*. Chișinău: Editura „Arc Gunivas”, 2007.
11. Guțuleac V. *Tratat de drept contravențional*. Chișinău: S. n., („Tipografia Centrală”), 2009.
12. Guțuleac V. *Drept administrativ*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2013 (ULIM, IȘP și CA).
13. Guțuleac V. *Drept polițienesc*. Manual. Inst. de Științe Penale și Criminologie Aplicată; Inst. de Cercetări Juridice și Politice al Acad. de Științe din Moldova. Chișinău: S.n., 2015 (Î.S. F.E.-P. „Tipografia Centrală”).
14. Ivan St., Ioniță T. *Drept polițienesc*. București: Editura Romfel, 1993.
15. *Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului*. În: Monitorul Oficial nr. 42-47/145 din 01.03.2013. Modificată prin Legea nr. 219 din 08.11.18 publicată în Monitorul Oficial nr. 462-466/770 din 12.12.18, în vigoare din 01.01.21.
16. *Legea nr. 219 din 08.11.2018 cu privire la Inspectoratul General de Carabinieri*. În: Monitorul Oficial nr. 462-466/770 din 12.12.2018 (în vigoare din 12.12.2018).
17. *Legea nr. 283 din 28.12.2011 cu privire la Poliția de Frontieră*. În: Monitorul Oficial nr. 76-80/245 din 20.04.2012.
18. *Legea nr. 93 din 05.04.2007 Inspectoratului General pentru Situații de Urgență*. În: Monitorul Oficial nr. 78-81/358 din 08.06.2007.
19. *Raport privind activitatea polițienească pentru 9 luni 2021* https://politia.md/sites/default/files/raport_cu_privire_la_activitatea_politiei_9_luni_2021.pdf (vizitat la 07.11.2021, ora 15:45).
20. *Raport de activitate al Inspectoratul General de Carabinieri pentru anul 2020* <https://carabinier.gov.md/sites/default/files/document/attachments/Nota%20IGC%20-2020s.pdf> (vizitat la 07.11.2021, ora 15:50).
21. Stamatina Șt., Grati V. *Activitatea administrativă a organelor afacerilor interne (partea generală)*. Chișinău: Centrul Ed. al Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI a Republicii Moldova, 2003.
22. Șerb S., Drăghici C., Iacob A., Ignat A. *Drept polițienesc și contravențional*. București: Editura „Tritonic”, 2003.
23. *Административное право*. Учебник / Козырева Т. И., Куфакова Н. А., Лунев А. Е., Мозохина А. Г., и др. / Под ред.: Лунев А. Е. Москва: Юрид. лит., 1967.
24. Козлов Ю. М. *Советское административное право: учебник*. Москва: Юрист, 1985.
25. Нохрин Д. Г. *Государственное принуждение в гражданском судопроизводстве*. Москва: Волтерс Клувер, 2009.
26. Макарейко Н. В. *Право и принуждение: к вопросу о взаимосвязи*, p. 334. [http://www.unn.ru/pages/vestniki_journals/99990195_West_pravo_2003_2\(7\)/B_3-19.pdf](http://www.unn.ru/pages/vestniki_journals/99990195_West_pravo_2003_2(7)/B_3-19.pdf) (vizitat la 09.12.2021, ora 18.20).

INFORMATII DESPRE AUTOR

Victor GUȚULEAC – doctor în drept, profesor universitar, Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată;
Tatiana ICHIM – studenta grupei 19.C.3.2, Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată;

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Victor GUȚULEAC – University Professor, Doctor of Law, Institute of Criminal Sciences and Applied Criminology;
Tatiana ICHIM – Student of Group 19.C.3.2, Institute of Criminal Sciences and Applied Criminology;
victorgutuleac70@mail.ru
tania.ichim2402@mail.ru